

Remissvar

Miljödepartementet

Vårt diarienummer:
2022-02898

Ert diarienummer:
M2022/00493

Datum:
2023-01-24

Förslag till regeringen i Miljömålsrådets årsrapport 2022

Sammanfattning

Vinnova välkomnar möjligheten att yttra oss över Miljömålsrådets årsrapport 2022.

Vinnova har i enlighet med instruktionen begränsat vårt remissvar till rådets tre förslag till regeringen inom programområde Styrmedel för hållbar konsumtion.

Vinnova välkomnar och tillstyrker den övergripande ambitionen i förslagen, att Sverige bör höja ambitionen för att minska vår klimatpåverkan från vår konsumtion, både den privata och den offentliga.

Vinnova anser att de tre förslagen är bra men ställer sig frågande till begränsningen, varför ska endast skolmåltider vara hållbara, och inte alla måltider som serveras inom offentlig regi?

Vinnovas kommentarer på Miljömålsrådets förslag om mat

1. Mer hållbara måltider i skolan

2. Riktlinjer för mer hållbar mat i skattefinansierade miljöer för barn och ungdomar

Forskningen är tydlig, livsmedelsbranschen är enig – matsystemet behöver transformeras för att bli hållbart för både människa och miljö. Konsumtionen av mat, särskilt kött och mejeriprodukter, har i Sverige en klimatpåverkan som är större än den från privatbilismen.

Av utsläppen från den mat vi äter kommer knappt 70 procent från animaliska produkter. Andra negativa effekter av matens miljöpåverkan är övergödning, överfiskning och användning av kemiska bekämpningsmedel. Forskning från SLU visar att 40 procent av matkonsumtionens klimatpåverkan utgörs av utsläpp i Sverige. Merparten av utsläppen av växthusgaser som svensk matkonsumtion ger sker således i andra länder, främst i andra europeiska länder.¹ Samtidigt visar forskning att övergång till en mer energianpassad kost med mindre rött kött och charkuterier och mer vegetabilier också leder till bättre hälsa.

Av detta följer att förslag som främjar mer hållbara måltider och förändrade matvanor med reducerad konsumtion av kött och mejeriprodukter och större andel vegetariskt är en viktig åtgärd för att nå klimatmålen samt att minska matsvinn. Kommunerna köper livsmedel för 5–10

¹ Steinbach N, Palm V, Cederberg C m fl 2018. Miljöpåverkan från svensk konsumtion – nya indikatorer för uppföljning. Slutrapport för forskningsprojektet PRINCE. Rapport 6842, Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6842-4>

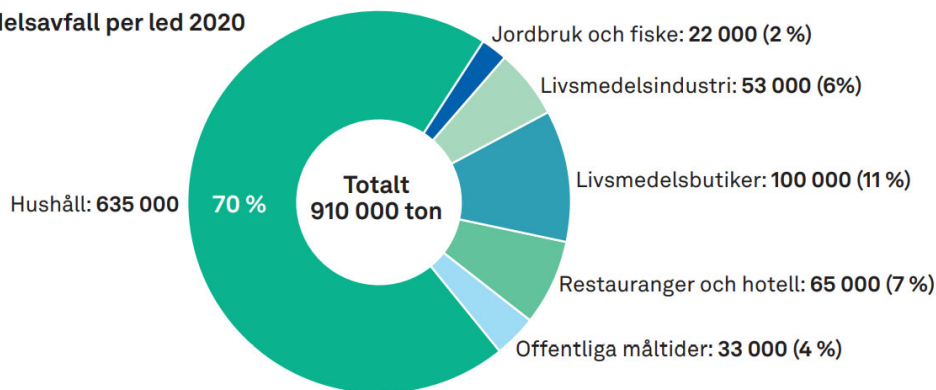
miljarder kronor per år, investeringar som kan skapa förutsättningar för ökad innovation inom hela matsystemet och bidra till både ny samverkan och ökad konkurrenskraft för företag.

Vinnova har tillsammans med Livsmedelsverket utvecklat projektet ”Ett nytt recept för skolmåltider”.² Utifrån ett missionorienterat arbetsätt utforskar projektet hur ett hållbart system för skolmåltider kan se ut – socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Tanken är att skolmåltiderna kan bilda modell för hur hela livsmedelssystemet kan ställas om. Kommunerna Munkedal, Hofors, Vallentuna och Karlstad deltar som utvecklingsmiljöer för att testa innovativa lösningar som gör måltiderna hållbara. Detta projekt genererar viktiga insikter och konkreta erfarenheter värdefulla för det arbete med att ta fram riktlinjer som Miljömålsrådet rekommenderar Regeringen att inleda.

Vinnova stödjer därför Miljömålsrådets förslag om mer hållbara måltider i skolan och riktlinjer för mer hållbar mat i skattefinansierade miljöer för barn och ungdomar. Vinnova stödjer också förslaget att revidera Skollagen så att kostråden omfattar även förskola och gymnasium – inte enbart grundskolan. En viktig aspekt för gymnasieskolor är att där hantera skolmåltider inom friskolor, det förekommer att ingen skollunch serveras utan att elever i stället förses med lunchkuponger som kan användas på privata restauranger och snabbmatsställen med konsekvensen att eleverna i större utsträckning äter ‘skräpmat’ än hållbar och näringsrik kost.

Vinnova ställer sig dock frågande till varför rådet bekränsar sig till att endast föreslå åtgärder inom skolmiljön och inte för alla skattefinansierade måltider inom offentlig regi? Även inom hälso- och sjukvården, inom äldreomsorgen, försvaret och kriminalvården serveras skattefinansierade måltider. Om vi ska ha en chans att klara klimatmålen i Parisavtalet så måste alla sektorer bidra med minskningar. Kostråden för mer hållbar mat bör dock anpassas utifrån vilken verksamhet som bedrivs, till exempel finns det nutritionella skäl att vissa patientgrupper behöver en mer proteinrik kost än den allmänna populationen och äldre kan ha svårare att acceptera vegetarisk kost jämfört med skolbarn.

Livsmedelsavfall per led 2020
(ton)

Källa: 1 Naturvårdsverket (2022) Livsmedelsavfall i Sverige 2020, rapporten har tagits fram av Svenska MiljöEmissionsData (SMED) på beställning av Naturvårdsverket. [Livsmedelsavfall i Sverige 2020 \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se/livsmedelsavfall-i-sverige-2020)

Som framgår av Naturvårdsverkets egen statistik så är det hushållen som står för den största andelen av livsmedelsavfall, ungefär en tredjedel av hushållens utsläpp av växthusgaser beror på

² [Skolmåltider ska snabba på omställningen till ett hållbart matsystem | Vinnova](#)

det vi äter. Rådet bör därför överväga åtgärder som även adresserar hushållens miljö- och klimatpåverkan från den mat som äts och slängs i hemmen.

Vinnovas synpunkter på förslaget:

3. Cirkulärt Lyft - Stöd till textil- och modeföretag för utveckling och omställning till mer hållbara produkter och affärsmodeller i en cirkulär ekonomi.

Vinnova tycker att förslaget att stärka den redan existerande plattformen Textile & Fashion 2030 är god. Vinnova har sedan 2006, till exempel genom omfattande stöd till innovationssatsningen *Smart textiles* stöttat innovation inom textil- och modebranschen. Det är också bra att ha ett tydligt fokus på kompetenslyft hos mikroföretag som ofta har svårt att avsätta personal och resurser för innovation och kompetensutveckling.

Vinnova, Energimyndigheten och Formas lanserar nu nästa generations strategiska innovationsprogram - *Impact innovation*. Det är en aktörsdriven och långsiktig kraftsamling som ska bidra till global konkurrenskraft genom omställning för hållbar utveckling. Impact Innovation kommer att fokusera på tre övergripande samhällsutmaningar där den första har stark bäring på detta förslag - *Produktion, konsumtion och värdekedjor inom planetens gränser*. Där kommer det finnas stora synergier till Miljömålrådets ambition för textil- och modebranschen.

Slutligen bör Miljömålrådet i sina rekommendationer till Regeringskansliet föreslå att en bredare familj av sektorsmyndigheter än bara forskningsfinansiärerna blir involverade i arbetet med det strategiska innovationsprogrammet *Impact generation*. Till exempel för att utveckla och reformera regelverk och tydligare dra nytta av starka forsknings- och innovationsmiljöer inom och utanför Sverige.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Handläggare Lars Friberg har varit föredragande. I den slutliga beredningen av ärendet har också Direktör och ställföreträdande generaldirektör för externa frågor Göran Marklund deltagit.

Darja Isaksson